

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETRTI ODDELEK

SKLEP

Pritožba št. 53257/13.

SAZAS

proti Sloveniji

Evropsko sodišče za človekove pravice (četrti oddelek) je v razpravi 10. oktobra 2017 kot odbor v sestavi:

Vincent A. De Gaetano, *predsednik*,

Georges Ravarani,

Marko Bošnjak, *sodniki*,

in Andrea Tamietti, *namestnik sodnega tajnika oddelka*,

ob upoštevanju navedene pritožbe, vložene 12. avgusta 2013,

ob upoštevanju stališč, ki jih je predložila tožena vlada, in stališč, ki jih je v odgovoru predložil pritožnik,

po razpravi sklenilo:

DEJSTVA

1. Pritožnik SAZAS je slovenska organizacija za zaščito avtorske pravice s sedežem v Trzinu. Pritožnika sta pred Sodiščem zastopala J. Sladič in P. Sladič-Zemljak, odvetnika iz Ljubljane.

2. Slovensko vlado (v nadaljnjem besedilu: vlada) je zastopala B. Jovin Hrastnik, državna pravobranilka.

A. Okoliščine zadeve

3. V nadaljevanju so povzeta dejstva v zadevi, kot so jih predložile stranke.

4. Okrožno sodišče v Ljubljani je 1. oktobra 2009 zavrnilo zahtevo pritožnika zoper D. M. H. za plačilo 450 evrov (EUR) v honorarjih za uporabo nedramatičnih glasbenih del, ki spadajo v področje izvajalskih pravic (*male avtorske pravice*).

5. Po pritožbi pritožnika je Višje sodišče v Ljubljani 10. marca 2010 razveljavilo sodbo prve stopnje in zadevo vrnilo okrožnemu sodišču v ponovno odločanje.

6. Okrožno sodišče v Ljubljani je 22. junija 2010 delno ugodilo zahtevku pritožnika in toženi stranki naložilo plačilo avtorskih honorarjev v višini 212,94 EUR z zakonitimi obrestmi.

7. Pritožnik se je znova pritožil in 24. novembra 2010 je Višje sodišče v Ljubljani razveljavilo odločbo nižjega sodišča. Toženi stranki je bilo naloženo, da mora pritožniku plačati 403,79 EUR z zakonitimi obrestmi. Sodba je bila pravnomočna in ker znesek, ki ga je zahteval pritožnik v zadevnem postopku, ni presegal praga 2.000 EUR, stranke niso mogle vložiti revizije (glej 13. odstavek).

8. Dne 21. februarja 2011 je Vrhovno državno tožilstvo RS (v nadaljnjem besedilu: državni tožilec), ki ni bilo stranka v prvostopenjskem in drugostopenjskem postopku, vložilo zahtevo za varstvo zakonitosti pri vrhovnem sodišču na podlagi 385. člena Zakona o pravnem postopku (glej 14. odstavek), da bi se zagotovila enotna uporaba zakonodaje o izvajalskih pravicah.

9. Pritožnik, ki ga je zastopal odvetnik, je 3. aprila 2011 odgovoril na navedeno zahtevo za varstvo zakonitosti, pri čemer je zagovarjal drugačno razlago zadevnih določb, kot jo je predlagal državni tožilec. Pritožnik je tudi na splošno opozoril, da pogoji za zahtevo niso bili izpolnjeni, in predlagal, da se zahteva zavrne kot neutemeljena.

10. Vrhovno sodišče je 15. septembra 2011 ugodilo zahtevi za varstvo zakonitosti, spremenilo sodbo druge stopnje in potrdilo sodbo prve stopnje. Osrednje pravno vprašanje, glede katerega se je stališče vrhovnega sodišča razlikovalo od odločitve Višjega sodišča v Ljubljani, je bilo, ali je pritožnik smel enostransko spremeniti tarifne postavke avtorskih honorarjev.

11. Pritožnik je 22. decembra 2011 vložil ustavno pritožbo zoper sodbo vrhovnega sodišča, v kateri je trdil, da je poseg državnega tožilca v njegovo zadevo pomenil kršitev njegove pravice do poštenega sojenja in da je izpodbijano stališče vrhovnega sodišča kršilo njegovo pravico do lastnine. Pritožnik je vložil tudi pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti (v nadaljnjem besedilu: "pobuda za oceno ustavnosti") tistih določb Zakona o pravnem postopku, ki so državnemu tožilcu omogočile, da vloži zahtevo za varstvo zakonitosti zoper pravnomočno sodno odločbo. Da bi bila taka pobuda za oceno ustavnosti dopustna, bi moral pritožnik dokazati svoj pravni interes, na primer z vložitvijo dopustne ustavne pritožbe (glej 15. in 18. odstavek).

12. Ustavno sodišče je 31. januarja 2013 ustavno pritožbo in pobudo za oceno ustavnosti zavrglo. Ustavno sodišče je ugotovilo, da pritožnik ni izčrpal razpoložljivih pravnih sredstev, ker v odgovoru na zahtevo državnega tožilca za varstvo zakonitosti ni uveljavljal ustreznega očitka glede domnevne protiustavnosti izpodbijane zakonodaje. Tako vrhovnemu sodišču ni dal

možnosti, da bi obravnavalo to vprašanje. Po mnenju ustavnega sodišča pritožnik v vsebinskem smislu ni izčrpal razpoložljivih pravnih sredstev, ustavna pritožba pa je bila v delu, ki se nanaša na poseg državnega tožilca, nedopustna. Posledično je bila pobuda za oceno ustavnosti zavržena (glej 11. odstavek).

B. Upoštevana domača zakonodaja in praksa

1. Zakon o pravnem postopku

13. V skladu s četrtem odstavkom 367. člena Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 s spremembami), revizija ni dopustna, če vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe ne presega 2.000 EUR.

14. Zahtevo za varstvo zakonitosti – izredno pravno sredstvo, ki ga lahko vloži le državni tožilec – ureja 385. člen Zakona o pravnem postopku, ki se v ustreznem delu glasi:

"Zoper pravnomočno sodno odločbo lahko vloži državno tožilstvo v treh mesecih zahtevo za varstvo zakonitosti.

Zahteva za varstvo zakonitosti se lahko vloži le zoper pravnomočno sodno odločbo, zoper katero sodišče ne more dopustiti revizije (četrty odstavek 367. člena).

/.../

2. Zakon o ustavnem sodišču

15. Prvi odstavek 24. člena Zakona o ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94 s spremembami) določa, da pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil, lahko da, kdor izkaže pravni interes. Pravni interes je podan, če predpis ali splošni akt, izdan za izvrševanje javnih pooblastil, katerega oceno pobudnica oziroma pobudnik (v nadaljnjem besedilu: pobudnik) predlaga, neposredno posega v njegove pravice, pravne interese oziroma v njegov pravni položaj (drugi odstavek 24. člena). Ustavno sodišče zavrže pobudo, če med drugim niso izpolnjeni pogoji iz 24. člena Zakona o ustavnem sodišču (25. člen).

16. Ustavno sodišče mora v skladu s prvim odstavkom 55.b člena Zakona o ustavnem sodišču zavreči ustavno pritožbo, če niso izčrpana vsa pravna sredstva.

3. Sodna praksa ustavnega sodišča

17. Vlada je predložila več sklepov, v katerih je ustavno sodišče pojasnilo, katera pravna sredstva bi morala biti izčrpana, da bi se lahko vložili pobuda za oceno ustavnosti in ustavna pritožba glede na zahteve, določene v Zakonu o ustavnem sodišču (glej 15. in 16. odstavek).

18. Predvsem je ustavno sodišče v predloženih sklepih dosledno ugotovilo, da se pobuda za oceno ustavnosti, če izpodbijana zakonodaja ni imela neposrednega učinka na posameznika, lahko vloži le skupaj z ustavno pritožbo, ki izkazuje pravni interes posameznika. Ustavno sodišče je nadalje ugotovilo, da mora posameznik sprožiti vprašanje protiustavnosti zakonodaje pred sodišči prve stopnje, da bi se lahko pozneje v zvezi s tem pritožil v svoji ustavni pritožbi in tako izkazal svojo pravni interes za namen vložitve pobude o oceni ustavnosti (glej sklepe U-I-325/05 z dne 27. septembra 2007; U-I-330/05, U-I-331/05 in U-I-337/05 z dne 18. oktobra 2007 in UI-275/07 z dne 22. novembra 2007).

19. Ustavno sodišče je nadalje dosledno ugotovilo, da mora posameznik kot del postopka izčrpanja pravnih sredstev uveljavljati svoje očitke, na katere se želi pozneje sklicevati pred ustavnim sodiščem, v svojem pravnem sredstvu pred nižjimi sodišči ali v odgovoru na tako pravno sredstvo, ki ga je vložila druga stranka (glej sklepe Up-364/09 z dne 19. maja 2009; Up-43/10 z dne 7. aprila 2011; Up-3072/08 in Up-104/10 z dne 19. aprila 2011; Up-1025/12 z dne 16. decembra 2013 ter UI-65/15 in Up-312/15 z dne 20. oktobra 2015).

PRITOŽBA

20. Pritožnik se je po prvem odstavku 6. člena konvencije pritožil, da je sprememba pravnomočne izvršljive sodne odločbe z dne 24. novembra 2010 na podlagi zahteve za varstvo zakonitosti, ki jo je vložil državni tožilec, ki ni bil stranka v zadevi, kršila njegovo pravico do poštenega sojenja.

PRAVO

21. Pritožnik se je pritožil, da je odločitev o spremembi pravnomočne sodbe z dne 24. novembra 2010 kršila načelo *res judicata* in načelo pravne varnosti. Skliceval se je na prvi odstavek 6. člena konvencije, ki se glede tega glasi:

"Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... pravično ... odloča ... sodišče ..."

22. Vlada je ugovarjala, da pritožnik ni izčrpal razpoložljivih pravnih sredstev, ker v odgovoru na zahtevo državnega tožilca za varstvo zakonitosti ni uveljavljal očitka v vsebinskem smislu v skladu z veljavno domačo zakonodajo in ustaljeno sodno prakso. Vlada je svojo trditev podprla s sklicevanjem na sodno prakso ustavnega sodišča (glej 17. do 19. odstavek).

23. Pritožnik je izpodbijal trditve vlade, pri čemer je poudaril, prvič, da je dejansko uveljavljal očitke v svojem odgovoru na zahtevo državnega tožilca za varstvo zakonitosti (glej 9. odstavek), in drugič, da bi bilo neučinkovito preventivno uveljavljati očitke *expressis verbis* pred vrhovnim sodiščem. Pritožnik je tudi trdil, da se sodna praksa ustavnega sodišča, ki jo je predložila vlada, nanaša na zadeve z drugačnimi dejstvi in ne velja za zadeve, kot je ta.

24. Sodišče znova poudarja, da morajo pritožniki za izčrpanje domačih pravnih sredstev, kot se zahteva v prvem odstavku 35. člena konvencije, uporabiti razpoložljiva pravna sredstva v skladu s formalnimi zahtevami in časovnimi omejitvami, določenimi v domačem pravu, kot jih razlagajo in uporabljajo domača sodišča (glej *Lawyer Partners a.s. proti Slovaški*, št. 54252/07, in 14 drugih, 39. odstavek, ESČP 2009).

25. Sodišče ugotavlja, da je v obravnavani zadevi pritožnik v svoji ustavni pritožbi in svoji pobudi za oceno ustavnosti zatrjeval kršitev načel poštenega sojenja zaradi posega državnega tožilca (glej 11. odstavek). Ustavno sodišče pa te domnevne kršitve ni vsebinsko obravnavalo, temveč je pobudo za oceno ustavnosti zavrglo in ugotovilo, da je ustavna pritožba v tem delu nedopustna zaradi neizpolnjevanja pravila o izčrpanju pravnih sredstev (glej 12. odstavek). Še zlasti je ugotovilo, da bi moral pritožnik v odgovoru na zahtevo za varstvo zakonitosti sprožiti vprašanje posega državnega tožilca, vendar tega ni storil.

26. Sodišče ugotavlja, da morajo pritožniki v skladu z domačo zakonodajo pred vložitvijo ustavne pritožbe na splošno izčrpati vsa pravna sredstva (glej 16. odstavek). Sodišče nadalje na podlagi številnih sklepov, ki jih je predložila vlada in od katerih so mnogi starejši od zahteve za varstvo zakonitosti, vložene v obravnavani zadevi (glej 17.–19. odstavek), ugotavlja, da je ustaljena praksa ustavnega sodišča zahtevati od pritožnikov in vlagateljev pobud za oceno ustavnosti, da v svojih vlogah na nižjih sodiščih navedejo domnevne kršitve ustave v pravnih sredstvih ali v svojih odgovorih na taka pravna sredstva, ki so jih vložile druge stranke v postopku. Sodišče na podlagi zakonskih določb in ustaljene sodne prakse ustavnega sodišča v nasprotju s trditvijo pritožnika ugotavlja, da je to splošna zahteva ter da je bila ustrezno in predvidljivo uporabljena v obravnavani zadevi. Pritožnik, ki ga je zastopal kvalificirani odvetnik, je torej vedel ali bi moral vedeti, da bi moral uveljavljati izpodbijana vprašanja pred vrhovnim sodiščem, da bi ustavno sodišče vsebinsko obravnavalo njegovo ustavno pritožbo ali pobudo za oceno ustavnosti.

27. Glede na zgoraj navedeno Sodišče ugotavlja, da pritožnik s tem, da v svojem odgovoru na zahtevo državnega tožilca za varstvo zakonitosti ni uveljavljal očitka v vsebinskem smislu, ni vložil pobude za oceno ustavnosti in ustavne pritožbe v skladu s formalnimi zahtevami domačega prava, kot jih razlaga in uporablja ustavno sodišče. Tako po svoji krivdi slovenskim sodiščem ni zagotovil možnosti, da obravnavajo in s tem preprečijo ali popravijo navedeno kršitev konvencije, ki jo očita državi (glej, *mutatis*

mutandis, Azinas proti Cipru [VS], št. 56679/00, 41. odstavek, ESČP 2004-III).

28. Iz tega sledi, da pritožnik ni ustrezno izčrpal domačih pravnih sredstev. Pritožbo je zato treba zavrniti kot nesprejemljivo v skladu s prvim in četrtem odstavkom 35. člena konvencije.

Iz teh razlogov Sodišče soglasno

razglasa, da je pritožba nesprejemljiva.

Sestavljeno v angleškem jeziku in poslano v pisni obliki
2. novembra 2017.

Andrea Tamietti
namestnik sodnega tajnika

Vincent A. De Gaetano
predsednik